

Україні продовжувало діяти понад 37 тисяч добровільних народних дружин загальною кількістю 4,5 млн, діяли вони скоріше на папері.

На етапі становлення незалежної Української держави переважна більшість добровільних народних дружин Кам'янецьчини змушена була повністю припинити своє існування. Були розформовані майже всі пункти підтримання громадського порядку у місті.

Проте вже у другій половині 90-х ситуація почала змінюватися. Знаково, що процес почався «знизу». На початку жовтня 1995 р. наказом ректора Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту був утворений студентський загін сприяння міліції з двадцяти п'яти осіб. Згодом він перетворився у студентський клуб підтримання правопорядку «Сапсан». Ефективність дій сапсанівців була високою. Непросту ситуацію з правопорядком у гуртожитках та на студентських дискотеках вдалося утримати під контролем ректорату. Позитивний досвід роботи студентського загону сприяння міліції педінституту у Кам'янці через Міністерство внутрішніх справ було розповсюджено по усій Україні. Про діяльність «Сапсану» писали навіть столичні «Киевские ведомости».

Після того, як у грудні 1998 року Президент України видав наказ «Про утворення органів самоорганізації населення (ОСН)», а у лютому 1999 року міська рада Кам'янця-Подільського постановила утворити подібні загони на підприємствах та у навчальних закладах міста, почалося відродження громадських формувань у різних формах.

Прийнятий у червні 2000 року Закон України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» чітко визначив порядок створення та діяльності громадських формувань із забезпечення охорони громадського порядку, обов'язки та права їх членів, питання соціального захисту та заходи заохочення і стягнення, які можуть бути застосовані до членів громадських формувань. Цей документ спрямував діяльність самоврядних організацій у правове русло, надав їм відповідного юридичного статусу.

Сьогодні в місті та районі діють десятки різноманітних громадських формувань: загони з охорони правопорядку, сприяння роботі міліції, самозахисту та інші. По всій Україні їх нараховується понад 10 тисяч. Серед них найбільше студентських організацій.

Вияв громадської зрілості студентів і викладачів всіляко підтримується керівництвом Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Ректорат заохочує найбільш активних сапсанівців грошовим преміями, відзначає грамотами. Клуб ефективно співпрацює з міськими відділами УМВСУ, прокуратури, управлінням юстиції. Сапсанівці охороняють громадський порядок у вечірній час, здійснюючи патрулювання на вулицях міста разом з міліціонерами патрульної служби. Сьогодні «Сапсан» нараховує понад 100 осіб, серед яких відмінники навчання, майстри і кандидати у майстри спорту.

Завдяки злагодженій співпраці міліції і громадських формувань Кам'янецьчини в останні роки вдалося взяти під контроль місце масового перебування людей, більшість розважальних закладів міста та району (кафе, бари, магазини, де здійснюється продаж алкогольних напоїв на розлив тощо). Прикладів ефективної взаємодії органів внутрішніх справ та населення в охороні громадського порядку на Кам'янецьчині чимало.

Заводовський Анатолій Анатолійович
 проректор з виховної роботи Кам'янець-
 Подільського національного університету
 імені Івана Огієнка, доцент кафедри історії
 України К-ПНУ імені Івана Огієнка,
 кандидат історичних наук

Перехід на особистісно зорієнтоване виховання у студентському клубі по підтриманню правопорядку «Сапсан» Кам'янець-Подільського національного університету імені І.Огієнка

На початку жовтня 1995 року з ініціативи ректора Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту професора Анатолія Олексійовича Копилова з двадцяти п'яти осіб був створений студентський загін сприяння міліції. За роботу взялися педагоги-ентузіасти. Згодом загін став досить популярним серед студентства і переріс у студентський клуб по підтриманню правопорядку. Клуб було названо «Сапсаном». Були розроблені статут, кодекс честі, емблема, шеврон, нашивки, нагрудні знаки. Сапсанівці отримали свій оригінальний прапор.

Протягом наступних років для студентства були створені відповідні умови для фізичного і духовного зросту. Сапсанівці усебічно працювали над самоудосконаленням, ходили у багатоденні походи, купалися взимку, відвідували різноманітні тренінги тощо.

За ці роки було зроблено багато корисних справ, отримано багато перемог. «Сапсан» став надійним помічником органів внутрішніх справ у попередженні і припиненні правопорушень на території міста. Сотні сапсанівців після закінчення вишу влилися в лави правоохоронних структур, пов'язали назавжди своє життя з благородною місією захисту Закону. Клуб готується до відзначення у наступному році свого 15-річчя.

Сьогодні перед керівництвом клубу постали нові виклики. В умовах глобальної кризи спостерігається ріст злочинності, кількості правопорушень, повсемісний правовий нігілізм. Ускладнює ситуацію процес модернізації вищої освіти в Україні, що проявляється у змінах соціальних цінностей і вартостей.

На нашу думку, усі негаразди у виховній роботі з членами громадських формувань можна буде швидше подолати, застосовуючи нові технології. Тому ми внесли відповідні корективи у систему виховання сапсанівців.

У процесі планування та реалізації виховання набуває більшої ваги цінність розуміння молодой людини як живої біопсихосоціальної системи, виховний вплив на яку здійснюється з врахуванням особливостей конфігурації системних якостей у кожного. Саме в такому інтеграційному об'єднанні раціональних та емоційних методів виховання закладені перспективи впровадження в процес соціалізації членів «ООН-Сапсан» оновлених цивілізаційних цінностей і вартостей.

Варто погодитися з думкою сучасного психолога І.Беха, що обмеженість традиційних виховних методів щодо залучення виховання до «власного особистісного самоперетворення» може бути здоланою шляхом залучення педагогами особистісно зорієнтованих виховних технологій. Тому звернення педагогів університету до пошуку особистісно зорієнтованих технологій виховання є цілком закономірним.

Підтримуючи в цілому плідну, інноваційну ідею академіка І.Беха, слід звернути увагу на рівень її теоретичного узагальнення. Йдеться про особистість як педагогічну категорію, тобто про сукупність рис і характеристик вихованця – суб'єкта виховних відносин. Отже, «особистісно зорієнтовані виховні технології» носять універсальний характер, тобто, зорієнтовані на всю сукупність вихованців.

Кожен член громадського формування як індивід уособлює притаманну саме йому конкретизацію особистісних характеристик та рис. Таким чином, бажано особистісній зорієнтованості надати індивідуальну (на конкретну особу) спрямованість.

Теоретичним підґрунтям для розробки парадигми особистісного індивідуально зорієнтованого виховання, на нашу думку, мають слугувати концепції та ідеї, які в сукупності забезпечують таку зорієнтованість.

Першою із концепцій, якою ми послужилися, змінюючи виховну парадигму у клубі, була концепція життєвого успіху. Якщо спробувати відповісти на питання «для чого, для досягнення якої мети вчиться, виховується людина?», то в соціологічному баченні відповідь може бути такою: «для успішного здійснення соціальних ролей у відповідності до соціального статусу людини». У свідомості пересічної людини така відповідь асоціюється з досягненням життєвого успіху, здійсненням успішної самореалізації. Отже, ідея досягнення життєвого успіху може відіграти неабияку роль у мотивації діяльності члена громадського формування. Важливим меседжем концепції успіху є те, що потреба в успіхові ефективно реалізується шляхом пошуку людиною нових способів застосування своєї енергії, здібностей і сил в тому випадку, якщо оточення заохочує успішність такого пошуку. Таким чином, маємо збіг інтересів суспільства та індивіда у створенні умов для досягнення індивідуального успіху.

Наступною концепцією, яку ми використовуємо – є концепція само-менеджменту. Ми пропонуємо такі орієнтири для самоуправління: здорове тіло, відсутність шкідливих звичок, енергійність та життєстійкість, спокійний та збалансований підхід до життя та роботи, здатність справитись зі стресом, ефективне використання часу, високий рівень знань, здібність підтримувати першорядне та ін.

Важливою для подолання комунікативних бар'єрів у спілкуванні є концепція соціальних типів особистості. Під соціальним типом особистості розуміють відображення сукупності повторюваних, суттєвих соціальних рис особистості, що містяться в якій-небудь соціальній спільності, тобто соціально-типові риси особистості виходять за межі її індивідуальності, визначають певну зумовленість індивідуального соціальним, при одночасному збереженні особистістю своєї індивідуальності.

Повторювані та відносно стійкі сполучення соціальних та індивідуальних рис являють собою підґрунтя для типологізації особистості. Перевага індивідуальних рис є базою для авторитарних, толерантних та конформістських типів особистості. У разі переваги соціального над індивідуальним формується демократичний тип особистості. Важливим є зв'язок типів особистості з їхнім місцем в тих чи інших соціальних групах, а також зі статусом самих груп.

Біля витоків теорії психологічних типів стояв К.Юнг, засновник одного з напрямків психоаналізу – аналітичної психології. Ідеї К.Юнга про психологічні типи лежать в основі нової галузі знань про людину – соціоніці. Соціоніка вивчає інваріантні (стійкі) типи мислення, поведінки людей, колективів, спільнот різного рівня, інтертипні відносини як між окремими особистостями, так і колективами, спільнотами людей, які також можуть бути описані структурою того чи іншого соціотипу. У своїй основі соціоніка спирається на 8-елементну модель особистості. Ця модель є аналогом людської психіки в інформаційному аспекті взаємодії людини з навколишньою природою і соціальним середовищем. Згідно такого підходу існує 4 шкали оцінки особистості. Кожну конкретну людину можна віднести до того чи іншого полюсу шкали.

Проаналізовані нами сучасні наукові дослідження теорій і моделей соціалізації вказують на високу ефективність розвиваючої концепції соціалізації людини. В науковій літературі склалися різні точки зору на сутність цього поняття. Однак, уся сукупність цих точок зору зводиться до двох підходів – широкого, більш узагальненого розуміння, та вузького – специфічного. Ми розуміємо соціальну адаптацію як процес освоєння та засвоєння індивідом суспільних відносин, норм поведінки та системи цінностей, що існують у даному суспільстві.

Ми прийшли до розуміння соціальної адаптації як зумовленої змінами соціальної реальності специфічної адаптивної діяльності людини, пов'язаної з оптимізацією, у відповідь на ці зміни, взаємодії індивіда з навколишнім соціальним середовищем. Структура адаптивної діяльності при цьому передбачає оцінювання характеру та значущості змін, а також виконувани на цій основі потрібні корекції поведінки особистості та перетворення навколишнього середовища.

Досить ефективними у вихованні є концепції відносно нових напрямків у психологічній науці – нейро-лінгвістичного програмування та «людської інженерії». Їх ідеї дозволяють сапанівцям уникнути небажаних маніпуляцій свідомістю з боку «злочинців-інтелектуалів», у критичні моменти вчасно оволодіти собою і ситуацією в цілому, правильно зрозуміти сутність і зміст сучасних злочинних технік.

Керівництво клубу сьогодні продовжує пошук особистісно зорієнтованих технологій виховання, працює над впровадженням інших концепцій «власного особистісного самоперетворення».

Заросило Володимир Олексійович

*начальник кафедри адміністративного права
та організації адміністративної діяльності
Академії управління МВС,
кандидат юридичних наук, доцент*

Взаємодія підрозділів цивільної поліції організації об'єднаних націй з іншими організаціями в місіях ООН з метою виявлення порушень прав людини

В міжнародних миротворчих місіях Організації Об'єднаних Націй, які проводяться останні роки різко зросла роль підрозділів цивільної поліції Організації Об'єднаних Націй. І тому, наприклад, в 2004 році Україна вже займала шосте місце у світі по кількості працівників органів внутрішніх справ України направлених до міжнародних миротворчих місій.

Такі зміни перш за все відбулися тому, що змінився характер сучасних конфліктів. Адже більшість їх, особливо в кінці ХХ сторіччя стали внутрішньодержавними, а не міждержавними. Тому зменшилася роль військових, які завжди активно працювали під час конфліктів. Військові свої завдання виконували, але подальший розвиток пост конфліктних держав, охорона порядку та встановлення демократичного режиму військовими не забезпечувалося. Для цього почали використовуватися підрозділи цивільної поліції Організації Об'єднаних Націй, прокурорські працівники, судді, працівники митних органів, пожежники, працівники пенітенціарних установ тощо.